

RECORTS DELS TEMPS DE ISABEL

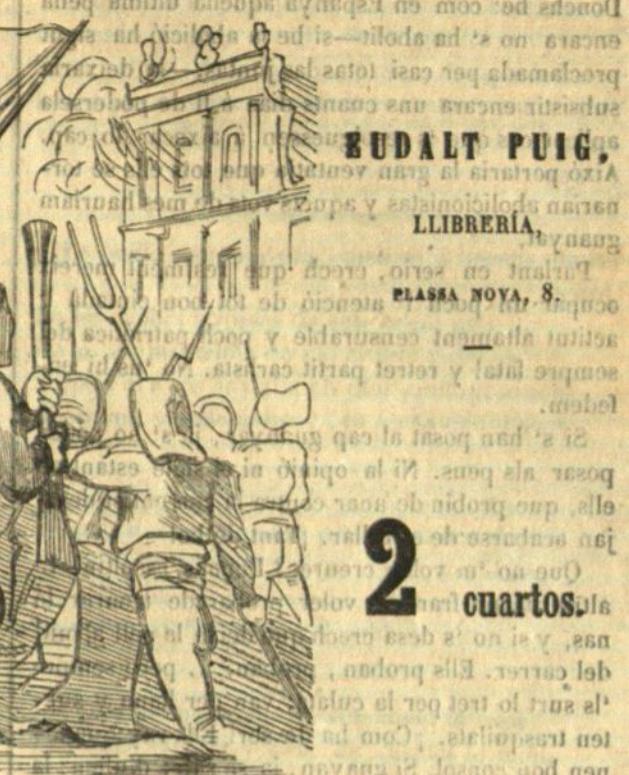
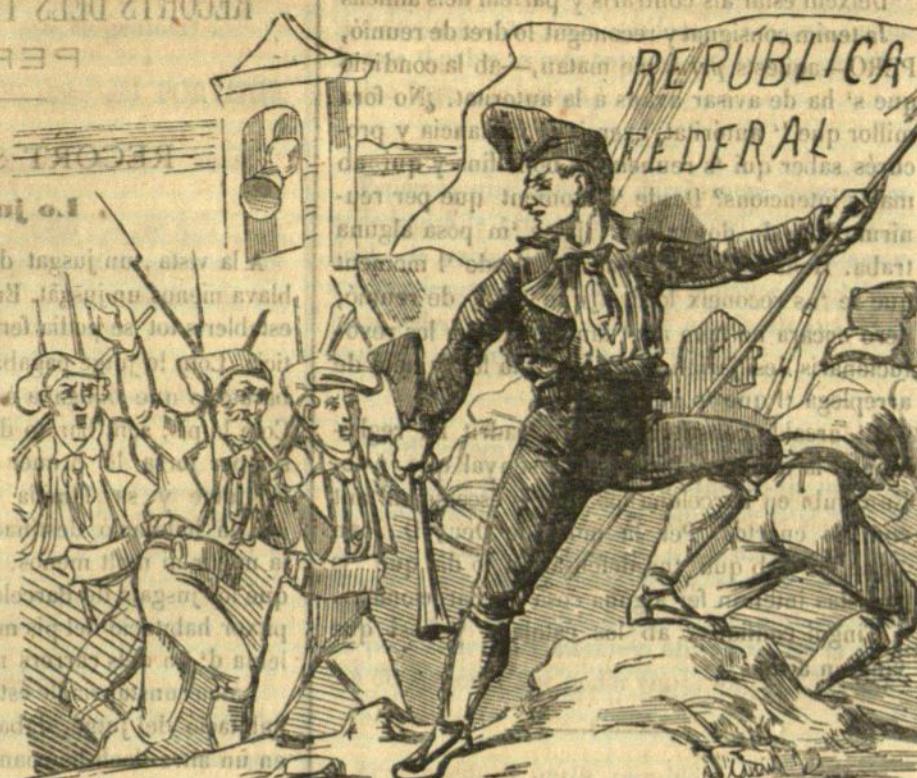
PER 2

I. LOPEZ, EDITOR,

RAMBLA DEL MITJ, 20,

Y CARRER AMPLE, 26.

2 cuartos.

2 cuartos

LO SOMATENT.

PERIODICH POLITICH LLIBERAL.

!!SOMATENT, CATALANS!!

Passa un fet que deu exitar poderosament la nostra atenció. A pesar de la llibertat de cults proclamada per la Junta y confirmada per lo govern provisional al aprobar tots los actes de la mateixa, no ha comparegut cap ministre protestant en Barcelona. ¿No vos estranya, catalans, aquet fet? No recordeu que en altres èpoques, al olorarse tant sols que debia pujar un govern liberal ja veyam en nostra ciutat tals ministres, sino bisbes?

Serà, pot ser, que 'ls protestants han minvat la propaganda? La estadística y los comptes de las societats propagadoras inglesas diuen que no terminantment.

Fent ja un mes que podrian, no sabem que 's fassí cap temple no catòlic en Barcelona, ni 'ns han dit que se n' hagi obert un sol en tota Espanya? De que prové questa falta de activitat, tant estranyable? Exposém mes fets.

Ha tingut lloch una revolució radical; hem proclamat la llibertat de cults, y lo nunci y tot lo séquit no 's mou de Madrid.

Están prohibidas las manifestacions esterioris del cult, y lo viàtich va per aquells carrers ab més soroll que avans.... Fins.... Sembla, impossible, catalans! Las tronas tornan ja a ser tribunals; en las tronas se parla de política; en las tronas s'ataca l' ordre de cosas existent!

De què pot provenir la inacció de 'ls uns y la acció de 'ls altres? Prové de falta de confiança en lo nou ordre de cosas en los primers y de sobra de confiança en la nostra generositat en los segons? No volem saberho ni 'ns importa.

Pero de totes maneres los fets són evidents. Somatent donchs, catalans, estem alerta! Somatent,

unió y si la reacció surt al carrer tant de bò que fos demà! sabrém xafarli lo cap com à una vívora!

A. Z.

FOTOGRAFÍA DE LO SOMATENT.

Si tornesssen a sortir
de las tombas en que estan,
entre las mans de D. Joan
tornarian a morir.

REVISTA POLITICA.

Ja tenim rey. Don Carlos VII ha publicat un manifest en que diu lo que fará y deixará de fer

si Deu y las circunstancies lo protegeixen! Nobla buscavam à la felicitat? Donchs ja tenim.

Y vostés deurán dir: d' ahont surt aquest bon senyor? D' ahont? de França. Son pare, qu' es un tal Don Joan, va abdicar à favor d' ell. Y qué va abdicar? preguntarán vostés... Lo trono d' Espanya. Deya don Joan que després de la mort de Don Carlos VI, —hereu de Carles V, —a ningú més que à n' ell tocava 'l trono.

Ja deuen recordar que 'n Carlets quint lo va acabar de pèrdrer ab l' abrazada de Vergara. Pero be, ell per ço no va desesperar y va fer veurer que seguia sent rey d' Espanya. Va lligar una caseta y d' alló n' deya lo seu palau. Lo dia del seu sant celebrava besa-mans y fins feya disparar un parell d' escopetas que li havien quedat de la guerra, ab lo cual se creya que 'ls forts de la plassa feyan salva. Se diu que los seus successors varen imitar la seva digna y nobla conducta y que actualment ha tocat lo torn à Carles VII. Ells son consecents. D. Carles V va dir que lo representant de la dinastía borònica era ell, y tota la família ha seguit regnant en Espanya, sino de fet, moralment al menos. L' abdicació de don Joan m' ha fet molta gracia. Encara com no l' hi ha cedit los bens de tots los liberals: ja que s' hi ha posat l' habia de fer grossa....

Are diuen que 'l fil treballa tant per guanyar. Ja 'm sembla que veig la tartana ab lò d'uch a dins. La segona edició de lo de Sant Carles de la Ràpita esta a punt d' efectuarse, sino que ara no 's surtira tant barata si Deu vol y 'l partit liberal.

Per la meva part, preveyen la eventualitat, tant ho diuen que ultimament m' ho faràn creure —vaig à donar uns cuants consells, ja que les meves molles necessitats ne 'm permeten donar cap diner.

Els sempre han sigut partidaris de tota lley de tropejias y atrocitats, es à dir, de la pena de mort.

Donchs be: com en Espanya aquella última pena encara no s' ha abolit—si be la abolició ha sigut proclamada per casi totes las juntas,—la deixaria subsistir encara uns cuants dies á fi de pòdersela aplicar cas que 's resolguessen á aixecar lo cap. Això portaria la gran ventaja que tots ells se tornarien abolicionistas y aquets vots de mes hauriam guanyat.

Parlant en serio, crech que realment mereix ocupar un poch l' atenció de tot bon ciutadà l' actitud altament censurable y poch patriòtica del sempre fatal y retret partit carlista. No 'ns hi endem.

Si s' han posat al cap guanyar, ja s' ho poden posar als peus. Ni la opinió ni el sige estant ab ells, que probin de anar contra la corrent si desitjan acabarse de estrellar. Tant de bo!

Que no 'm voleu creure? Donchs escoltin. L' altre dia un frare va voler probar de treurer lo nas, y si no 's desa crech que deixa la pell al mitj del carrer. Ells proban, proban.... pero sempre 'ls surt lo tret per la culata: van per llana y surten trasquilats. Com ha de ser! Ells ray que tenen bon consol. Si guayan, ja se sab; diuhen: la causa era justa, Deu ha volgut que triomfessim; y si perdan diuhen: Deu vol probar fins ahont arriba la nostra resignació fassis sa voluntat....

Y aixis ho arreglan.

Lo pobre frare tenia ganas de tantejar lo terreno y 's va trobar ab que ni terreno per tantejar tenia. Ja 'm sembla qu' escolto l' dialech que va tenir al donar compte al prior, capatás, ó amo seu:

—Com ho tenim això?

—Malament, m' han xiulat.

—De veras?

—M' han esbolotat, y m' han tirat pebrots y tomátechs.

—Es á dir que vosté creu, pare Vargay, que 'ns hem de desar?...

—Ay si seiyor.

—Pero que li han dit?

—Jo ho sapigués. M' han dit gandul, lladre, poca vergonya... y que sé jo; no m' ho fassi repetir que no 'm dona gaire gust.

—Deixemho correr per ara, Agafi l' hábit y désil.

Pobre gent! Estant d' enhoramala. Lo Seminari ja es Institut, Junqueras y Jerusalem segueixen desapareixent de la ciutat y lo temple de Sant Miquel, va á terra ab una velocitat digna del sige del vapor y del telègrafo. Endavant y fora.

A propòsit de Jerusalem, ¿Saben aquell cedro del Líbano, que era l' únic modelo que hi havia en Catalunya? Donchs ja ha desaparescut. Com? Fentlo serrar. Y qui ha manat fer semblant brutalitat? Diuhen y asseguran—ab visos de verosimitut—que la Sra. Priora.

Com que nosaltres som enemichs de Proudhom y partidaris acerrims de la inviolabilitat de la propietat, creyém que las monjas han violat y usurpat la propietat del ajuntament tota vegada que aquest havia pres ja possessió d' aquell edifici que era convent sense rahó de serho. Semblant delecte te un castic en lo còdich.

Això en primer lloch, y en segon, creyém que això ha sigut un verdader acte de rebeldia ab lo qual se ha desacatat á la autoritat suprema de la junta y á la mes immediata després d' ella, qu' es l' ajuntament. Lo desacat á la autoritat també té un castic consignal en lo còdich.

Ja que hem proclamat la igualtat, volem que la llei sigui igual per tothom. Si tots tinguessin la meva energia, jo 'ls asseguro que la reacció no intentaria aixecar lo cap com ara.

Deixém estar als contraris y parlém dels amichs Ja tenim consignat y reconegut lo dret de reunió, PERO—aquests peros me matan,—ab la condició que s' ha de avisar avans á la autoritat. ¡No fora millor que l' autoritat, exercis sa vigilancia y procurés saber qui 's reuneix ab bons fins y qui ab malas intencions? Desde l' moment que per reunirme haig de donar avis, ja se 'm posa alguna traba. Hem donat un gran pas, desde l' moment que se 'ns reconeix lo dret que tinc de reunió, pero encara no hem anat tant enllà com los revolucionaris desitjarian. En si, ja está fet y hem de arreplegá l' que 's pugui.

L' arcalde constitucional de Madrid ha reglamentat la milícia. ¡Ditxós ell! senyal que 'n té. En canvi en Barcelona los fusells escassejan tant com 'ls cuartos. Per la mort de Deu, D. Joan i qué fa? Ab que 'ns defensarem lo dia que 'ls carlistas intentin fer alguna cosa en Barcelona?... Tingui confiança ab los catalans y fassi que vinguin armes.

¡JA ES AQUI!

La Llibertat va fugir,
Un dia, de nostra terra
Perqué 's fica en nostra patria
Una mortal epidemia
Vestida de monarquia
Qu' era de rassa francesa;
De la rassa mes maldava
Que s' es vist may en la terra.
¡Be n' hem sufert d' amarguras!
¡Be n' hem vistes de tristesas
Per falta de llibertat!
¡Que llarga ha sigut sa ausència!
Nostra terra gemegaba
Baix lo pes de les cadenes,
¡Per falta de llibertat,
Per falta de independència!
La rassa de los Borbons
Era l' butxi de la terra.
Los Borbons ja han acabat.
Ja no 'ns lligan les cadenes
Ab las que fermis nos lligaban
Los de la rassa francesa.
Ja no tenim mes Borbons;
J' hem romput ja les cadenes.
No tenim ja esclavitud.
No veurem ja mes tristesas,
Ja l' últim butxi del poble
Ha fugit de nostra terra,
Y ab ella també han fugit
L' esclavitud, las cadenes,
La deshonra, la maldat.
Tots los mals van ab la ex-reyna.
Are que ha fugit lo mal,
Are que fuix la epidemia,
Are que fuix la deshonra,
Are que fuix la impuresa,
Ha tornat la Llibertat.
A regnar en nostra terra,
Essent de tots benvolguda,
Aclamantla tots per reyna,
Que sols li mancaba al poble
Per govern y en sa bandera
Los dos elements de vida:
Llibertat e Independència.

F. M.

13 Octubre 1868

RECORDS DELS TEMPS DE ISABEL PER Z.

RECORD SEGON. (1)

Lo Jusgat.

A la vista, un jusgat de Barcelona tot ho sembla menys un jusgat. En los locals ahont estayan establets tot se podia fer menos administrar justicia. Com lo jutge pagaba lo lloguer, buscava pis barato lo que obligaba á que fos en mal carrer. Com lo pis, sent barato debia ser gran, tenia que ser per forsa lo primer baixant del terrat. Com lo jutge y sa familia habitaban en lo mateix pis, la habitació destinada á despatx no era pas la millor ni molt menos. Resultat de tot això era que los jusgats de Barcelona estessin situats en la pitxor habitació del pis mes alt de la casa mes dolenta d' un dels carrers menos concorreguts.

La circumstància de estar lo jusgat en la mateixa habitació del jutge, daba origen á escenes que si en un altre lloc haurien sigut ridiculas, allí eran desconsoladoras. S' estava per exemple celebrant un judici en que 's tractava de la fortuna ó de l' honra d' una persona y mentres un de 'ls advocats ab tota bona fe feya consideracions de ordre elevat, lo jutge 's recordava de que no s' havia netejat lo llobo, y llavoras patriarcalment compareixia la gabia portada per lo agutsil, y demunt la taula lo Ilustre senyor administrador de justicia netejaba 'ls saltadors y busaba la menjadora ab tota calma. Altres vegadas estava lo recibidor tot ple de gent amohinada, y sent l' hora comensaba á passar per entremitj del grupu una llarga professió de vasos de nit presidits per un corpulent D. Pedro y deixant lo rastro correspondient. De vegadas un pagès tenia de anar á declarar devant d' un jutge que administraba justicia en la fonda, y daba la casualitat que mentras li feya jurar dir la vritat per lo evangeli, ell que estava dinant en la taula rodona, engullia un gros tascó de bou á pesar de ser divendres de cuaresma.

Pero tot això era lo de menos. Lo que era terrible era que l' que anava á prestar declaracions que podian portar un home á presidi, ni arribaba á veurer al jutge. Gracias que las hi rebés lo notari, puig per regla general l' encarregat d' una cosa tant delicada era un dependent de notaria que cobraba tres pessetas diaries. De 'ls juraments y formalitats que exigia la lcy, se 'n prescindia per economia. Lo que era terrible era que una noya honrada, se veja moltes vegades obligada á prestar declaracions sobre matèries delicadas á un dependent de vint anys que ni 's cuidaba tant sols de que 'ls concurrents se retiressin, encara que sas galtas se possessin vermelles com la grana. Lo que era desconsolador era que las sentencias y autos fossin moltes vegades obra d' un notari sense ciència ó d' un dependent miserable, ¡Aquests eran los verdaders jutges!

Los jusgats tenian en la pràctica una missió molt senzilla; la de fer y cobrar costas. A n' això s' redueixia tot y reduïentse á n' això, també reduïrem lo nostre article á la següent pregunta y resposta. ¿Qué era un jusgat del temps de Isabel? Una màquina de fer y cobrar costas.

—Qui és l' autor de la HISTORIA DELS MOSSES DE LA ESCUADRA?

—D' aquella història que 'n deya tant bé y que

(1) Vegis lo número 2 de nostre periòdic.

tots los pagesos de forá s' hi varen suscriuer per compromis y per por à n' aquella gentota?

—Si, home.

—Qui vol que signi... L' autor del PORVENIR DE LOS BORBONES.

—Are li hauré de preguntar qui es l' autor d' aquest llibre.

—Y jo li contestaré qu' es un senyor que quan manavan 'ls moderats acceptava la constitució del 43. Encara 'm sembla com 'l sento xiular en un dinar del carrer de Mendizabal.

—Bé, pero qui es aquest bon senyor...

—Un catedràtic que segons diuhem sos deixebles s' adorm en la classe.

—Acabarás? Qui es?

—Mare de Déu senyor... un que per tots los motius que acabo d' esposar, no pot ser PER CAP ESTIL director del Institut.

—Que vol dir que ho preten?

—Jo no ho asseguro, pero ho asseguran.

S' está firmant á tota pressa una exposició al ministre de foment Ruiz Zorrilla, demandantli que conservi en lo lloc que tant dignament ocupa, al actual director del Institut D. Carlos Fernandez de Castroverde.

Estem segurs de que será atesa.

No 'n caldría d' altre.

Avuy té lloc una manifestació promoguda pels estudiants. Los convidó á que la vagin á veurer. De músicas, hatxas y pendons, diuhem que no n' hi faltarán. Aquesta nit, los mateixos estudiants obsequiarán al rector de la Universitat senyor Bergnes de las Casas ab una serenata.

Es envejable la armonia que regna entre lo actual rector de la Universitat y los estudiants. Lo dimars passat obsequià als representants de totas las facultats, del Institut i escolas especials, ab un esplèndit té. Concorregueren á dita festa lo simpàtic y popular director del Institut senyor Castroverde, el reputat catedràtic senyor Rabe y otras personas de reconeguda autoritat. Com es de suposar se varen pronunciar brindis notables tots ells, mereixent ser citats los del senyor Castroverde que va dirigirse á la juventut espanyola invitantla á ocuparse de la cosa pública sense olvidar los estudis. Aquest discurs fou contestat per un dels concurrents —lo representant del Institut,—que va agrahir en nom de tots los estudiants las frases del senyor Castroverde y oferi no despreciar sino acceptar sos concells. Lo senyor Rector va dirigirse també á la juventut y 's declarà son amich y protector. Casi tots los demés representants de las distintas facultats varen brindar y 'l de nàutica ho va fer á la salut de la marina espanyola, ja que si no ha gués sigut ella—digué—no hauria tingut lloc la revolució que 'ns ha portat la llibertat d' Ensenyansa.

Hem sabut que algun catedràtic se burla de la llibertat d' Ensenyansa. Ho sentim mes per ell que per la conquesta de la revolució. Sols li fem present que are no pot passar llista, ni posar faltas, ni preguntar. Cumpleixi donchs ab la obligació y desculdi, que si no ho fa, ja li posarem lo nom en lletres de motxo.

Voldriam saber ab quin dret lo senyor govern, que es tal govern —perce si,—no té de respectar

las disposicions de las juntas. No sembla sino que 's vulguin burlar de la professió. Ventura tenim de que 'l poble te més enteniment que no pas ells, ó sino frescos estariam.

Esperem que tots los democràtats federalistes assistirán á la gran reunio electoral que demà té lloc. Se tracta de demostrar als conservadors y als monàrquics sobre tot, que la llavor republicana y federalista, té mes arrel en Catalunya de lo que may se pugui arribar á figurar.

Los directors d' aquest semanari sen gent que no pensan tenir consideracions á qui no 'n mereix. Ho diem porque algu no s' estranyi de si fem l' oposició algunas vegadas al govern. Aquest bon senyor ens va fer l' efecte d' un os que se 'ns ha estacionat en mitj del coll y que per mes que fem no pot passar avall. Esperem ab insistencia la reunion de las corts, per poder viurer en periodo legal.

Aconsellem al partit republicà d' Arenys de Mar, que no fassí eas de don Eusebi Pascual, y que per cap estil li dongui 'l vot. Això de aspirar á la república federal no vol dir res. Que digui formalment si la VOTARÀ y si ell la VOL, (es molt distint de volerla á aspirarli puig també hi aspiran los progresistas,) y allavoras se li podrà donar lo vot. La época dels pastels s' ha acabat ja y no es tem per declaracions que no s'igan claras y categòricas. També aconsellem als republicans d' el partit d' Arenys que no votin á progresistas y unionistas.

Dissapte darem novela.

UN SOSPIR DE LLIBERTAT.

No ouí un crit sublime que per los monts ressona
Per rocas y per timbas joyós ne rodolant?
Eix crit, donchs, n' es un eco d' aquell que Cadis
Del mar, que allí la platja ab sos jamechs atraona,
Alsà, per sa planura inquieta reliscant.

Vosaltres que fins ara la patria castigareu,
Sos drets justos, purissims llansantne per lo fanch,
Vosaltres que fins ara inicis ne derramareu
A dol de nostras venas, la més volguda sanch:

Vosaltres que vil marca de oprobi y servilisme
Claváreu, en mal hora, en nostres nobles fronts
Vosaltres que empunyantns lo fuet del despotisme,
Lo nostre cos cobrireu de nafras y baldons:

Fugiu, que eix crit, magnánim, misteriós y noble,
Eix crit ara s' escapa dels pits dels catalans,
Sabeu eix crit que crida? joh gent maligna y doble!
Eix crit sant ne proclama la llibertat del poble,

Eix crit sant ne declara la guerra á los tirans.

Tal volta vos pensabau que 'ls braus, fills de la
Espanya
En son pit ne tenian ja mort lo seu honor.
Tal volta imajinabau que sa potenta sanya,
Cobart li amansariau com gos cuan se 'l amanya?
Errareu; altra volta los jutjareu millor.

Cuan vultres inspltaban al poble al riallades
De desde l' impur temple del degradat festi;
Cuan vultres despullabau ab mans desapiadadas
Las joyas de aqueix poble mes santas y estimadas,
«Gosém, robém, vos deyau, lo poble es mort
aqui.»

Lo poble mort no era; mes si á impuls de las
penas,
De los dolors atrossos de son cruel pati;
De lo pés insufrible de las cruels cadenas
Sospirs al ayre enviaba ab plor mullant arenas,
Sonreyeu y esclamabau... lo poble deu dormi...

Lo poble no dormia, lo poble meditaba
Plans justos de venjansa per son honor degut,
Lo poble en las masmorras, rujia, sorollaba,
Lo poble plé de nafras, de rabia ne ploraba,
Lo poble confiaba, que 'l poble te virtut.

Per últim apurada del sufriment la copa,
Ja sentne escarni y befa de casi tot lo mon,
Rompentne las cadenas, com á ferida llopa,
Ne udola aixi estremintne á la admirada Europa,
Y renta ab raigs de gloria las marcas de son fron.

De ell n' es eix crit sublime que baixa de la serra
Per rocas y per timbas joyós ne rodolant,
De ell n' es crit de gloria que á los tirans aterra,
Eix crit que n' es un eco de la Espanyola terra,
Que entona de victoria lo més sublime cant.

Orneune, Musas santas, las cordas de ma lira
Ab ricas flors nascudas en vostre bell jardi,
Y mon cap que frenètic de plaher ne delira,
Ab vents llorers cenyiulo perque immortal guspira
De amor patri ne sento bullir avuy en mi.

Oh Ninfas las mes joves, que vostras cabelleras
Llensau als vents que fibran pel bosch murmurando,
Oh Ninfas de Favencia rojetas y enciseras
Que vostre cos banyaune aprop de las riberas
Que Llobregat ne besa galan y seductor;

Culliu las flors que exalin los mes puríssims
flaires
Y abellas mil coronas y lassos ne teixin,
Y abandonant las aigües del Llobregat jugayres
Correu, oh bellas Ninfas! tallant los inquietos ayres,
Y ab flors las aras santas de llibertat cubriu.

Cubriu; y las veus vostras sonoras y melosas
Ab los patriòtichs himnes galanas ne junteu;
Canteu, oh ninfas tendras, canteu, ninfas hermosas
De Espanya las divisas, divisas gloriosas
Que son «Llibertat, Patria, amor fé, honra y Deu.»

Digueune á tots los despotas que envilida mordassa
Posárentnos a's llavis com poble criminal,
Que fem caurer oprobi y vil baldó en sa rassa;
Que á un poble com al nostre si se 'l castiga massa
Sab derrocar com sorra fins lo trono reyal.

Digueu que si pensaban que el finjiment podria
Sos negres crims taparne, com drap ne tapa l' mal,
Entenguian ells si volen que la sanch que surta

De las ferid^{ps} nostras lo vil drap ne enroja
Deixantne descuberta sa astucia criminal.

Digueu que si en mala hora tornar aquí vulgues-
sen

De sanch y de venjansa alsantne gonfanons,
Si posar sa petjada sangrenta ells intentessen
En son ja perdut trono, digueu que s' recordesssen
Que el trono dels Alphonsons no es trono pels Bor-
bons.

Digueu que aqui en Espanya l'ayre ja s' respira
De llibertat que aroman las serras y turons,
Digueu que encara nosaltres tenim una guspira
De noble patriotisme que l' Univers admira,
Que ls' espanyols se tornan per los tirans lleons.

Digueu que encara pura la religió s' conserva,
La Religió de n' Claris, de n' Jaume y Fivaller,
Que sacerdot hi ha encara que la ley santa observa,
Que no com los sacrilechs del mon verinosa herba
Que llur prestigi adoran, olvidant son deber.

Digueu que ja ls' poetas que en terras estran-
geras
Anavan á ofegarne sa pena y son doló,
Sas liras ne despenjan, sas liras joganeras
Dels sálzérs que n' ombrejan estranyas las ribe-
ras
Pera trovar de Espanya la gran revolució.

Aixó digueu, oh Ninfas, oh Ninfas jovenetas,
Espills de la hermosura, de ma patria als tirans,
Digueu, y torneu prompte, perque avuy los poe-
tas,
Que esbarjiu, necessitan, ab vostres suaustrompetas
Per tot lo mon los ecos de sos patriòtichs cants.

PERE H.

Barcelona y octubre 3 de 1868.

CARTA DE UN WO

Barcelona 4 Novembre 1868.

Estimat Gregori: ara surt cert lo que en aqueixa de Vich nos deya un dia Mossen Hilari, que aixó dels carrils y la electricitat nos havian de portar á un fatal abisme de hont no 'ns aixecarem· may mes. Ja ho veus. Han publicat la llibertat de cults. ¡Quin sacrilegi! La llibertat de ensenyansa. ¡Quin despotisme! La llibertat de imprenta. ¡Quina desmoralisació! Y, lo que es mes, la llibertat de associació y reunió. De manera, que així com avans no més podiam reunirnos nosaltres, ara 's pot reunir tothom. Ja 's tocan las fatals consecuencias de aquesta llibertat: afígurat que n' hi ha uns que 's reuneixen pera dir que la millor forma de govern es la república. ¡Lo nom sols de república fa esgarifar!

Han tret la paga al pare Claret. Volen que 's more de fam, pero no ho lograrán; per la meva part li enviaré un ral diari perquè no li falte res. Si tu vols enviarli alguna cosa, escriumho y 'l ral li farem entre tots dos y si saps algú que vulga contribuirhi, tot lo que falte pels vuit cuartos y mitj, nosaltres nos ne encarregarem. Ja que 'l vo-

len trepitjar, lo mon te de véurer que no miren en obstacles y que fem tota classe de sacrificis.

Aquí tiran á terra S. Miquel, Jerusalem y Junqueras. ¿Saps perquè? Perquè 'ls que tenen l' arma casi tots son manobras y 's buscan feina: ¡Egoistas! No miran en tirar una iglesia á terra, ab tal que pugan guanyar la vida. Encara sort que hem pogut salvar tots los Sants dels altars.

També han tret los Jesuitas. ¡Pobrets! ¡Tant bé que ensenyaban a gust nostre a nostres fills!

Si sentisses lo mal que diuhem de la reina, 't farias creus. ¡Com pot ser que fos tant dolenta una dona que tenia al seu costat un arquebisbe? ¡Pobre senyora, com la calumnian!

Fins se murmura de si traúran la paga als capellans. ¡Abont anirem á parar! ¡Com 't ho arreglas ab lo teu noy que no habent sigut bo per treballar lo feyas anar al Seminari! ¡Y tants que ni deuhem haber com lo teu noy!

Surten una pila de diariots que aproban tot lo que s' està fent; de modo que 's veu clar que l' opinió està pervertida de un modo escandalós. ¡No hi ha gayre gent que pense com nosaltres!

Lo rector de Santa Fé del Panadés, lo més passat se 'n va anar del poble emportantse los ornamentals y alhajas de l' iglesia. ¡Sant home! Com veyá de la manera que anaban las cosas, va tenir por de que no profanessen aquells objectes, y encara que perteneixian al poble, va endúrselos. Tots los que tenen las nostres ideas, si haguessen podut, haurian fet lo mateix.

Lo diari de 'n Brusi, casi sembla que 's vol tombar, pero confio que no 's deixará arrastrar per la perversa corrent.

En Sevilla diuhem que las donas firman una esposició perquè no s' estableixi la llibertat de cults. Aixó deu ésser produït pels bons consells dels confessionaris. Ja saps que jo sempre he sigut tot de las donas, y ara encara mes. Ellas tenen de ser la nostra salvació; agafémnos ab ellàs, que escoltan á qui 'ls vol b^e. Ves jencara diuhem que no son instruidas!

Segons un decret del govern, no 's podrán fer professors, y aixó es una vilesa. ¡Com m'ho faré jo que tenia feta la prometessa de anar l'any vinent de congregá á la professió de la Setmana Santa, á peu descals y arrossegant cadena? ¡Com m'ho faig pera cumplir ab questa ponitencia que m' havia imposat per un senzill pecat que havia comès? ¡Desgraciat de mi!

Si no 'ns posan per rey á Carles VII, l' Espanya està perduda com tots los perduts. Ara si venia aquest sant varó ja fora una altre cosa, perquè tornarian los jesuitas, los frares, la santa inquisició y las monjas totes; s' esborraria això de llibertat de cults, de imprenta, de ensenyansa y de associació; tornarian á construirse los edificis de S. Miquel, Junqueras y Jerusalem. Així com ara han dit que 'l Seminari servís de Institut, allavoras faríam que las Universitats fossen Seminaries.

En profit de tots, donchs, es que debem treballar per sota ma perquè 'l cel nos concedeixi per rey á D. Carles. Si b^e es cert que tindrém per contrari al poble, en cambi estarán de nostra part la majoria de capellans, los jesuitas sobre tot, las monjas, los frares, y en particular los butxins, que ab la suppressió de la pena de mort farán tot lo que voldrérem pera trobar feina del seu ofici.

Propaga per Vich aquestas ideas. No las manifestes en públich, lo contrari, á costa de tot fees véurer que ets lliberal; ¡Jesús, Maria, Josep! y així arribarem al fi de nostres desitjos. Amen.

Recados á mossen Pau, á mossen Pere, á mos-

sen Joan, á mossen Cristófol, á mossen Hilari, á mossen Cebriá, etc. etc.

Ton amich

SADURNÍ SORIÀ — G. P. BOHANNON — DE LOS BOTONES.

Hem rebut de Lleida lo periódich «Aqui estoy» que sustitueix á «El Siglo». Lo saludem en tant mes gust en quant porta per lema: Gobern del Poble pèl poble.

Sembla que alguns capellans varen protestar de que 's tiressen á terra los edificis de Jerusalem, S. Miquel y Junqueras. ¡Vehuen los mals efectes de la llibertat de cults? Fa quatre dias que 's va declarar y ja tenim capellans protestans.

Ja ho veu, senyora Reparada, com tiran Sant Miquel á terra.

— Y aixó que l' habian fet los àngels.

— ¡Vol dir?

— ¡Vaya! Ho pot ben crèuer, senyor Benet. Un dia 'ns ho va predicar en la mateixa iglesia un pare jesuita.

— No hi era.

— ¡Te rahó! Era un dia de aquells en que no mes hi entrabam senyoras. ¡Li hauria agratit! Fins nos va esplicar com anavan vestits los àngels.

— ¡Ja havia de ser curiós!

— ¡No me 'n parle! Tota la nit los vaig somiar.

— ¡Com han passat aquells temps!

— ¡Ja ho pot dir! ¡Malaguanyada iglesia!

— ¡Tants recorts que tancaba!

— Encara vosté no ho pot dir tant com jo, que no hi faltava cap vespre.

La generació que 'l diumenje passat accompanyá al Ajuntament y á la Diputació al cementiri, ab l' objecte de portar coronas als malograts Ventura y Mas y de posar la primera pedra pera un panteó dedicat als màrtirs de la llibertat, fou lo mes espílicit vot de censura contra l' afusellament de aquells dos patricis, afusellament decretat per D. Manuel Gasset, allavoras capitá general de Catalunya, lo capitá general de les festes majors y dels toretes.

Los noms de Ventura y Mas, no 's borrarán mes de la memòria dels bons liberals pera honrarlos; lo de 'n Gasset quedarà en l' historia per oprobri de tothom.

La setmana entrant diuhem que 's posaran á treballar de ferm pera tirar Jerusalem á terra. Ja fa molt temps que 's va dir que de Jerusalem no quedaria pedra sobre pedra. Ara si que aquell edifici pot dir: Jurusalem, Jurusalem, cuan mes anem, menos valem.

La Ebrea en lo Liceo ha obtingut bon èxit. Los que millor la desempenyan son lo tenor y la tiple, es dir, los jueus. Aquesta es una rahó de mes pera simpatizar ab la llibertat religiosa.

La torre de la Ciutadella està ja decapitada. Molts asseguran que ella mateixa s'ha fet fer pera no pagar la capitació. No es mal pensat aquest medi de eludir la llei.